

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 375/2019-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 50, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 2 Cb 36/2010-1751 z 19. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 2 Cb 36/2010-1751 z 19. februára 2019 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 2 Cb 36/2010-1751 z 19. februára 2019 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov konania v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatšesť centov), ktorú je Okresný súd Dolný Kubín p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. Jozefa Poláka, Aleja slobody 50, Dolný Kubín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 Cb 36/2010-1751 z 19. februára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 375/2019-11 z 5. decembra 2019 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 2 Cb 36/2010 o zaplatenie sumy 117 904,12 € s príslušenstvom vystupoval sťažovateľ v 1. rade v procesnom postavení žalovaného v 2. rade a sťažovateľ v 2. rade v procesnom postavení žalovaného v 3. rade. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 Cb 36/2010 zo 4. februára 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uložil žalovaným v 1. až 3. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 38 368,90 € s príslušenstvom

a zmluvnou pokutou, žalovaným v 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 34 569,50 € s príslušenstvom a zmluvnou pokutou. Záväzky sťažovateľov vznikli na základe ručiteľských vyhlásení, v zmysle ktorých sa sťažovatelia zaviazali uspokojiť pohľadávky žalobcu vyplývajúce z lízingových zmlúv za žalovaného v 1. rade ako dlžníka. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) ako odvolací súd rozsudkom sp. zn. 14 Cob 68/20117 z 12. júla 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil v tej časti, ktorým bola žalovaným sťažovateľom uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 38 368,90 € s príslušenstvom, a v tej časti, ktorým bola sťažovateľovi v 1. rade uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 34 569,50 € s príslušenstvom. Krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil vo vzťahu k žalovanému v 1. rade, ako aj v tej časti, ktorým bola sťažovateľom uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu.

4. Proti rozsudku krajského súdu v časti výrokov, ktorými bol rozsudok okresného súdu potvrdený, t. j. v časti uloženia povinnosti sťažovateľom zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi sumu 38 368,90 € s príslušenstvom, a v časti uloženia povinnosti sťažovateľovi v 1. rade zaplatiť žalobcovi sumu 34 569,50 € s príslušenstvom, podali sťažovatelia dovolanie.

5. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Cb 36/2010 z 15. októbra 2018 bolo sťažovateľovi v 2. rade na základe jeho žiadosti priznané oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie proti rozsudku krajského súdu v rozsahu 90 %.

6. Okresný súd následne výzvou z 19. novembra 2018 vyzval sťažovateľov, aby do 15 dní od doručenia výzvy zaplatili spoločne a nerozdielne súdny poplatok za dovolanie v sume 460 € (vypočítaný ako 6 % zo sumy 38 368,90 €, t. j. $2\,302\text{ €} \times 2 = 4\,604\text{ €}$, z toho 10 % = 460 €). Sťažovateľ v 2. rade súdny poplatok v takto určenej výške na výzvu súdu aj 26. novembra 2018 zaplatil.

7. Zároveň výzvou z 19. novembra 2018 okresný súd vyzval aj sťažovateľa v 1. rade, aby do 15 dní od doručenia výzvy zaplatil súdny poplatok za dovolanie v sume 8 222 € (vypočítaný ako 6 % zo sumy 38 368,90 €, t. j. $2\,302\text{ €} \times 2 = 4\,604\text{ €}$, z toho 90 % = 4 144 € a 6 % zo sumy 34 569,50 €, t. j. $2\,074\text{ €} \times 2 = 4\,148\text{ €}$, spolu celkom 8 292 € - 70 € = 8 222 €). Okresný súd zároveň sťažovateľov poučil, že ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, súd konanie o dovolaní zastaví v zmysle § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

8. Okresný súd uznesením sp. zn. 2 Cb 36/2010 z 8. januára 2019 (ďalej len „uznesenie o zastavení dovolacieho konania“), ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, vo výroku I rozhodol, že dovolacie konanie zastavuje, a vo výroku II rozhodol, že žalobca má voči sťažovateľom nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

9. Proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania podali sťažovatelia sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľov zamietol a zároveň rozhodol o vrátení kráteného súdneho poplatku. Okresný súd napadnuté uznesenie odôvodnil tým, že keďže medzi sťažovateľmi bolo založené nerozlučné spoločenstvo, ktoré sa prejavilo tým, že boli zaviazaní na úhradu žalovanej sumy spoločne a nerozdielne, neuhradením súdneho poplatku sťažovateľom v 1. rade za spoločne podané dovolanie vznikla prekážka, ktorá bráni pokračovaniu v konaní o dovolaní, bez ohľadu na skutočnosť, že si sťažovateľ v 2. rade svoju poplatkovú povinnosť splnil. Okresný súd uviedol, že práve z dôvodu existencie nerozlučného spoločenstva sťažovateľov nemožno konať o ich dovolaní pred zaplatením celej sumy súdneho poplatku zaň, t. j. pred zaplatením sumy 460 € a zároveň sumy 8 222 €.

10. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti namietajú svojvoľnosť, arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorý rozhodol o zamietnutí sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania

napriek tomu, že sťažovateľ v 2. rade zaplatil súdny poplatok za podané dovolanie v celom rozsahu. Podľa sťažovateľov na zastavenie dovolacieho konania neboli splnené zákonom ustanovené podmienky, a preto došlo napadnutým uznesením okresného súdu k odmietnutiu spravodlivosti, ako aj k porušeniu práva sťažovateľov na prístup k súdu.

11. Sťažovatelia argumentujú, že pokiaľ medzi nimi existuje nerozlučné spoločenstvo, tak ako to vyplýva zo záveru okresného súdu, neexistoval zákonný dôvod na zastavenie dovolacieho konania za situácie, ak sťažovateľ v 2. rade, ktorému bolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v dovolacom konaní v rozsahu 90 %, súdny poplatok za podané dovolanie vo vyrubenej výške riadne a včas zaplatil.

12. Sťažovatelia zastávajú názor, že okresný súd nesprávne aplikoval zákon o súdnych poplatkoch, ako aj zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). V tejto súvislosti uvádzajú, že porovnaním jednotlivých znení § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch je zrejmé, že novelou vykonanou zákonom č. 531/2003 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2004 bolo zo znenia § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch v súvislosti s nezaplatením súdneho poplatku vypustené slovo „celkom“, s čím právna úprava následkov nezaplatenia súdneho poplatku platná do 31. decembra 2003 spájala zastavenie konania, okrem prípadov uvedených pod písmenami a) a b) citovaného ustanovenia. Vzhľadom na uvedené sú sťažovatelia toho názoru, že nezaplatenie súdneho poplatku z ich strany vo výške určenej vo výzve okresného súdu nemá za následok zastavenie konania o celom uplatnenom nároku.

13. Sťažovatelia uvádzajú, že interpretácia a aplikácia ustanovení zákona o súdnych poplatkoch a Civilného sporového poriadku zo strany okresného súdu popiera účel a význam základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania, a dôvody, na ktorých je napadnuté uznesenie založené, popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti.

14. Sťažovatelia namietajú, že z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, na základe akej právnej úpravy došlo k zastaveniu dovolacieho konania. Sťažovatelia tiež namietajú, že tým, že okresný súd neuviedol v napadnutom uznesení dostatočné dôvody rozhodnutia o zastavení dovolacieho konania, odňal sťažovateľom možnosť konať pred súdom. Zároveň dodávajú, že okresný súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal s nimi v sťažnosti prezentovanými dôvodmi proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o zastavení dovolacieho konania.

15. Na základe uvedených dôvodov sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia na účet ich právneho zástupcu.

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľov

16. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril okresný súd (stanovisko zo 7. januára 2020), ktorý uviedol, že ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú z týchto dôvodov:

„Žalovaní v 2/ a 3/ rade podali ústavnú sťažnosť proti uzneseniu tunajšieho súdu, ktorým bola zamietnutá ich sťažnosť proti uzneseniu, ktorým vyšší súdny úradník zastavil dovolacie konanie, iniciované žalovanými v 2/ a 3/ rade, a to pre nezaplatenie súdneho poplatku v celom rozsahu, resp. nezaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol žalovanému v 2/ rade vyrubený vo výške 8.222,- eur ani sčasti. Pri vyrubovaní súdneho poplatku bolo prihliadnuté na rozsah podaného dovolania pre správne stanovenie základu súdneho poplatku, resp. ceny predmetu poplatkového úkonu (§ 7 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.). Dovolanie žalovaných v 2/ a 3/ rade pritom smerovalo proti výrokom, ktorými bol rozsudok okresného súdu potvrdený, teda tej časti, v ktorej bola žalovaným v 2/ a 3/ rade uložená povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi 38.368,90 eur s príslušenstvom a v tej

časti, v ktorej bola žalovanému v 2/ rade uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 34.569,50 eur s príslušenstvom. S poukazom na uvedené bol vyrubený súdny poplatok samostatne žalovanému v 2/ rade a samostatne žalovaným v 2/ a 3/ rade, ktorá povinnosť im bola uložená spoločne a nerozdielne.

Žalovaným v 2/ a 3/ rade bol tak vyrubený súdny poplatok za podané dovolanie vo výške 460,- eur, ktorý mali zaplatiť spoločne a nerozdielne, keďže predmetom poplatkového úkonu bola suma 38.368,90 eur, t.j. suma na ktorej zaplataenie boli zaviazaní žalovaní v 2/ a 3/ rade spoločne a nerozdielne, a v časti ktorej podali spoločne dovolanie. Žalovanému v 2/ rade bol samostatne vyrubený súdny poplatok v celkovej výške 8.222,- eur, keďže predmetom poplatkového úkonu bola suma 34.569,50 eur, t.j. suma na ktorej zaplataenie bol zaviazaný len žalovaný v 2/ rade, v časti ktorej podal žalovaný v 2/ rade dovolanie a zároveň suma 38.368,90 eur, na ktorej zaplataenie bol žalovaný v 2/ rade zaviazaný spoločne a nerozdielne so žalovaným v 3/ rade. Treba podotknúť, že samotné vyrubenie, ani výšku vyrubeneho súdneho poplatku, nenamietali žalovaní v 2/ a 3/ rade ani v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, ani v podanej ústavnej sťažnosti.

Uvedená poplatková povinnosť vznikla žalovaným v 2/ a 3/ rade už dňom podania dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu. Keďže títo si sami poplatkovú povinnosť nesplnili, súd ich vyzval na zaplataenie súdneho poplatku výzvou zo dňa 19.11.2018, a to v lehote 15 dní od doručenia výzvy.

Pri rozhodovaní o podanej sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka som sa, ako zákonná sudkyňa v predmetnom spore, podrobne zaoberala a preskúmala všetky okolnosti nezaplataenia súdneho poplatku. Prihliadla som aj na skutočnosť, že žalovanému v 3/ rade bolo priznané čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, a to v rozsahu 90%. Zároveň bolo prihliadnuté aj ku skutočnosti, že žalovaný v 3/ rade si svoju poplatkovú povinnosť splnil v celom rozsahu. Nebolo však možné opomenúť, že v danom prípade bolo medzi žalovanými v 2/ a 3/ rade založené nerozlučné spoločenstvo, keďže títo boli zaviazaní na úhradu žalovanej sumy spoločne a nerozdielne. Teda neuhradením súdneho poplatku žalovaným v 2/ rade, za spoločne podané dovolanie, vznikla prekážka, ktorá bráni pokračovaniu v konaní o dovolaní. Nebolo preto inej možnosti

ako konanie o dovolaní zastaviť, a to bez ohľadu na to, že časť súdneho poplatku bola, zo strany žalovaného v 3/ rade, splnená. Z dôvodu existencie nerozlučného spoločenstva žalovaných v 2/ a 3/ rade nemožno konať o nimi podanom dovolaní pred zaplatením celej sumy súdneho poplatku zaň.

Čo sa týka procesného spoločenstva žalovaných v 2/ a 3/ rade tu treba uviesť, že v predmetnom spore vystupuje na žalovanej strane viacero subjektov. Charakter ich procesného spoločenstva je určený charakterom predmetu konania, teda hmotnoprávnou úpravou. Ide tu o solidárny záväzok žalovaných, ktorým vznikla povinnosť plniť dlh tomu istému veriteľovi - žalobcovi spoločne a nerozdielne, tento mohol požadovať celé plnenie od ktoréhokoľvek z nich, pričom po plnení jedného zo žalovaných zaniká povinnosť ostatných vo vzťahu k žalobcovi. V danom prípade ide teda o ich nerozlučné procesné spoločenstvo. Žalovaní majú spoločné práva a povinnosti a rozhodnutie vo veci samej sa musí vzťahovať na všetkých z nich.

Ďalej je potrebné uviesť, že sa nemožno stotožniť s tvrdením žalovaných v 2/ a 3/ rade, že nesplnenie poplatkovej povinnosti môže mať za následok zastavenie konania iba v prípade, ak poplatník nesplnil svoju poplatkovú povinnosť vôbec. Takýto výklad žalovaných by mal za následok, že súd by musel konať vo veci v každom prípade, keď poplatník zaplatí aspoň minimálnu čiastku z akéhokoľvek vyrubeneho súdneho poplatku. Po začatí konania pred súdom musí byť vždy najskôr vyriešený vzťah medzi navrhovateľom poplatkového úkonu a štátom. A až potom ako poplatník voči štátu svoju povinnosť splní a zaplatí súdny poplatok v plnej výške, robí súd ďalšie úkony smerujúce k prejednaniu a rozhodnutiu vo veci. V zásade teda platí, že poplatková povinnosť musí byť splnená v plnom rozsahu, tak ako je predpísaná (vyrubená). Ustanovenie § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. je kogentným ustanovením, a teda za splnenia zákonom predpokladaných podmienok má súd povinnosť (nie len možnosť) konanie zastaviť.

V prípade, že predmetom konania je viacero nárokov, každý sa spoľatňuje samostatne. V danom prípade však predmetom dovolacieho konania nie je viacero nárokov, ale nárok žalobcu uplatnený vo vzťahu k viacerým žalovaným, resp. solidárne zaviazaným žalovaným. Súd nemôže deliť vyrubенý súdny poplatok medzi viacerých poplatníkov

(zaviazaných spoločne a nerozdielne). To isté platí aj v prípade, že poplatníci si nesplnia celú poplatkovú povinnosť. V takom prípade nastávajú, za splnenia podmienok stanovených v § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb., následky, t.j. zastavenie konania. Tvrdenie niektorého z poplatníkov, že zaplatil svoju pomernú časť poplatku je v takom prípade bezpredmetné. Spoukazom na poznámku č. 3. k položke 1 Sadzobníka súdnych poplatkov, tvoriaceho prílohu k zákonu č. 71/1992 Zb., platí obdobne ako pri odvolaní, že pokiaľ je dovolateľov na strane žalovaných viac, platia súdny poplatok v závislosti od povahy ich procesného spoločenstva, t.j. v prípade nerozlučného procesného spoločenstva platia poplatok spoločne a nerozdielne. Aj z názoru Ústavného súdu ČR (ÚS 1198/10) vyplýva, že pokiaľ je predmetom konania solidárny záväzok, je treba považovať povinnosť na zaplatenie súdneho poplatku za spoločnú.

Pre zastavenie dovolacieho konania boli teda v danom prípade splnené všetky podmienky, súdny poplatok nebol zaplatený v celom rozsahu, žalovaní boli na jeho zaplatenie súdom vyzvaní, boli o následkoch nezaplatenia poplatku riadne poučení a výzva súdu im bola riadne doručená.

Nedá sa stotožniť s tvrdením žalovaných v 2/ a 3/ rade o porušení ich práv nesprávnym procesným postupom súdu a vydaní nezákonných uznesení, keď malo byť dovolacie konanie zastavené pre údajné nezaplatenie súdneho poplatku. Treba v tomto smere konštatovať, že nezaplatenie súdom vyrubného poplatku je v danom prípade skutočnosť, tento nebol zo strany žalovaného v 2/ rade zaplatený dodnes ani len sčasti. Nejde teda o údajné, ale o faktické nezaplatenie súdneho poplatku.

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti, mám za to, že v danom prípade nedošlo postupom súdu prvého stupňa k porušeniu práv sťažovateľov (žalovaných v 2/ a 3/ rade) na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, na spravodlivé súdne konanie, či k porušeniu iných ich práv.“

17. K vyjadreniu okresného súdu zaujali stanovisko (list z 28. januára 2020) sťažovatelia, ktorí uviedli, že skutočnosti uvádzané okresným súdom v jeho vyjadrení nie sú

spôsobilé ani vo svojom súhrne zvrátiť dôvodnosť podanej ústavnej sťažnosti. Sťažovatelia zotrvali na podanej ústavnej sťažnosti a jej dôvodoch a doplnili ju o toto vyjadrenie:

«5. V zmysle ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR je ústavný súd oprávnený zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na (i) výšku súdneho poplatku posudzovanú v rámci konkrétnych okolností prípadu a v rámci ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok a vzhľadom na (ii) fázu konania pred všeobecným súdom k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. *Jedamski and Jedamska v. Poľsko*, č. 73547/01, rozsudok ESLP z 26. 7. 2005, body 60 a 66) Sťažovatelia zastávajú názor, že o takýto prípad ide aj v súdnej veci, kedy porušovateľ vydaním napadnutého uznesenia úplne rezignoval na vyvažovanie verejného a súkromného záujmu.

6. Všeobecné súdy sú pri rozhodovaní o zastavení konania pre „nezaplatenie“ súdneho poplatku povinné s ohľadom na všetky podstatné skutočnosti vyskytujúce sa v konkrétnom prípade a význam práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti primerane vyvažovať záujem štátu na vyberaní súdnych poplatkov za rozhodovanie sporov a záujem účastníka konania uplatňujúceho si svoj nárok (resp. práva) súdnou cestou [porov. *Kreuz v. Poľsko (No. 1)*, č. 28249/95. rozsudok ESLP z 19. 6. 2001, bod 66], Porušovateľ sa však závermi ktoré vyplývajú z ustálenej judikatúry ESLP vôbec neriadil.

7. Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv v nesprávnom výklade a aplikácii ust. § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch ako aj ust. § 254 ods. 1 CSP. Sťažovatelia zastávajú názor, že okresný súd žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej príslušným ustanoveniam zákona o súdnych poplatkoch, Civilného sporového poriadku aj judikatúre ESLP. Sťažovatelia poukazujú na to, že vo viacerých prípadoch v zmysle judikatúry ESLP uloženie súdnych poplatkov sťažovateľom môže predstavovať neprimerané obmedzenie ich práva na prístup k súdu.

8. Napadnuté uznesenie okresného súdu podľa sťažovateľov vychádza z argumentov súdu, ktoré sú v rozpore s platným právnym poriadkom. V dôsledku napadnutého uznesenia stratilo uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 2Cb/36/2010 zo dňa 15.10.2018,

ktorým bolo sťažovateľovi 2/, na základe jeho žiadosti, priznané oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14Cob/68/2017 zo dňa 12.07.2018 v rozsahu 90% (č.l. 1693) akýkoľvek zmysel a význam (rozpor napadnutého uznesenia s ust. § 254 ods. 1 C.s.p.).

9. Okresný súd sa pri rozhodovaní v otázke súdneho poplatku dôsledne nevyrovnal s konkrétnymi okolnosťami prípadu sťažovateľov a vychádzal iba z formálnej citácie príslušných ustanovení právnych predpisov o úprave súdnych poplatkov.

10. Sťažovatelia dopĺňajú, že okresný súd pri rozhodovaní o zastavení dovolacieho konania vo svojom právnom názore nezohľadnil miesto základného práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti a nezaistil primeranú vyváženosť medzi záujmom štátu na vyberaní súdnych poplatkov a záujmom sťažovateľky na obhájení svojho práva prostredníctvom všeobecného súdu.

11. Okresný súd Dolný Kubín týmto postupom a napadnutým uznesením podľa presvedčenia sťažovateľov porušil ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Za nesprávny považujeme aj právny názor porušovateľa o tom, že súd nemôže deliť vyrubený súdny poplatok medzi viacerých poplatníkov (zaviazaných spoločne a nerozdielne), že tvrdenie niektorého z poplatníkov, že zaplatil svoju pomernú časť poplatku je v takom prípade bezpredmetné a že v súdenom prípade existuje medzi žalovanými nerozlučné procesné spoločenstvo. Ustanovenie § 76 CSP vo svojom paragrafovom znení zakotvuje tzv. samostatné spoločenstvo účastníkov, niekedy označené aj ako obyčajné alebo formálne spoločenstvo. Tento pojem má zdôrazniť výlučne procesný charakter tohto spoločenstva účastníkov konania. Samostatné spoločenstvo účastníkov konania vzniká tam, kde ide v konaní o samostatné práva a povinnosti. V súdenom prípade ide o toľko právnych pomerov, koľko je účastníkov. V samostatnom spoločenstve teda robí každý zo žalovaných procesné úkony výlučne sám za seba, ich účinky sa môžu vzťahovať len k jeho osobe. Uvedenú skutočnosť o to viac determinuje tá skutočnosť, že v predmetnom spore je len jeden žalobca, ktorý žaluje tak hlavného dlžníka (žalovaného v rade 1/ spoločnosť MOBI a.s.) ako aj ručiteľov - žalovaných 2/ a 3/ (sťažovatelia 1/ a 2/) titulom

ručenia. Ich postavenie ako žalovaných je v procese celkom nezávislé, čo nakoniec preukazuje aj postup súdu prvej inštancie, ktorý skúmal u každého z nich podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov osobitne a neskúmal podmienky pre oslobodenie od platenia súdnych poplatkov u žalovaných spoločne. U samostatných žalovaných môže súd rozhodnúť spoločným rozsudkom o každom zo žalovaných. Podstatou samostatného spoločenstva je, že povaha predmetu konania z hmotného práva umožňuje súdu rozhodnúť o účastníkovi samostatne.»

18. Okresný súd (vo svojom vyjadrení zo 7. januára 2020, pozn.) a sťažovatelia (vo svojom vyjadrení z 28. januára 2020, pozn.) súhlasili s upustením od ústneho pojednávania. Ústavný súd tak so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava

19. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

20. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

22. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či napadnutým uznesením okresného súdu, ktorý zamietol sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za spoločne podané dovolanie zo strany sťažovateľa v 1. rade, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Ústavný súd si pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

24. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže

mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

25. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

26. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

27. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkoľvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez

právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva (Drgonec, J., Ústava Slovenskej republiky. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855).

28. Existencia práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10).

29. Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok ESĽP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa v 2. rade

30. Námietka sťažovateľov týkajúca sa nimi tvrdeného porušenia označených práv (bod 1) napadnutým uznesením okresného súdu je založená na argumente, že pokiaľ medzi nimi existuje nerozlučné spoločenstvo tak, ako to vyplýva zo záveru okresného súdu vyjadreného v odôvodnení napadnutého uznesenia, neexistoval zákonný dôvod na zastavenie dovolacieho konania za situácie, ak sťažovateľ v 2. rade, ktorému bolo priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v dovolacom konaní v rozsahu 90 %, súdny poplatok za podané dovolanie vo vyrubenej výške riadne a včas zaplatil.

31. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

32. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

33. Z tohto hľadiska pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia okresného súdu.

Okresný súd odôvodnil napadnuté uznesenie, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania tým, že keďže medzi sťažovateľmi bolo založené nerozlučné spoločenstvo, neuhradením súdneho poplatku za dovolanie sťažovateľom v 1. rade vznikla prekážka, ktorá bráni pokračovaniu v konaní o dovolaní, bez ohľadu na skutočnosť, že si sťažovateľ v 2. rade svoju poplatkovú povinnosť splnil. K záveru, že medzi sťažovateľmi bolo založené nerozlučné spoločenstvo, dospel okresný súd na základe toho, že rozsudkom vo veci samej im bola uložená povinnosť na zaplatenie žalovanej sumy spoločne a nerozdielne.

34. V zmysle § 76 CSP samostatné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne.

V zmysle § 77 ods. 1 CSP nerozlučné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných.

35. Podstatným pre posúdenie tejto veci je to, či sťažovatelia môžu v dotknutom konaní konať každý sám za seba podľa § 76 CSP, t. j. majú samostatné procesné spoločenstvo, alebo ide o tzv. nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 CSP, a teda či bol okresný súd oprávnený zastaviť dovolacie konanie len v časti týkajúcej sa sťažovateľa v 1. rade, ktorý si nesplnil svoju poplatkovú povinnosť alebo vo vzťahu k obom sťažovateľom.

36. Charakter procesného spoločenstva je determinovaný charakterom predmetu konania, teda hmotnoprávnou úpravou. Ustanovenie § 76 CSP vo svojom paragrafovom znení zakotvuje tzv. samostatné spoločenstvo účastníkov, niekedy označené aj ako obyčajné alebo formálne spoločenstvo. Tento pojem má zdôrazniť výlučne procesný charakter tohto spoločenstva účastníkov konania. Samostatné spoločenstvo je také spoločenstvo, kde každý zo spoločníkov má samostatný procesný nárok (povinnosť) voči svojmu procesnému náprotivku. V zásade teda platí, že v konaní existuje toľko nárokov, koľko je spoločníkov. V samostatnom spoločenstve teda robí každý zo spoločníkov procesné úkony výlučne sám za seba, ich účinky sa môžu vzťahovať len k jeho osobe. Nezaväzuje teda svojím úkonom nikoho iného okrem seba, na rozdiel od spoločenstva nerozlučného.

37. Nerozlučné spoločenstvo v konaní je také procesné spoločenstvo, kde úkony jedného subjektu spoločenstva v zásade zaväzujú každý ďalší subjekt, ktorý je členom procesného spoločenstva. Možno konštatovať, že o nerozlučné spoločenstvo ide len vtedy, ak povaha predmetu sporu neumožňuje, aby ten bol prejednaný a rozhodnutý samostatne

voči každému zo spoločníkov. Ak dochádza k zmene žaloby, k jej späťvzatiu či k uznaniu alebo vzdaniu sa nároku, je na procesnú perfektnosť takéhoto úkonu potrebný súhlas všetkých procesných spoločníkov vystupujúcich na jednej strane. Vyplýva to z povahy veci, keďže ide o úkony s takzvanou hmotnoprávnou relevanciou, vyžaduje sa súhlas všetkých dotknutých spoločníkov.

38. Z obsahu rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľom bola uložená povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi sumu 38 368,90 € s príslušenstvom a sťažovateľovi v 1. rade bola uložená povinnosť (samostatne, pozn.) zaplatiť žalobcovi sumu 34 569,50 € s príslušenstvom. Závazok sťažovateľov vyplýval z ručiteľských prehlásení, v ktorých sa zaviazali zaplatiť žalobcovi za záväzky žalovaného v 1. rade ako dlžníka, ktoré vzniknú zo zmlúv o finančnom prenájme s následnou kúpou prenajatej hnuiteľnej veci uzavretých podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka.

39. Podľa § 303 Obchodného zákonníka kto veriteľovi písomne vyhlási, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok, stáva sa dlžníkovým ručiteľom.

Podľa § 307 ods. 1 Obchodného zákonníka ak sa za ten istý záväzok zaručí viac ručiteľov, ručí každý z nich za celý záväzok. Ručiteľ má voči ostatným ručiteľom rovnaké práva ako spoludlžník.

40. Z citovaných ustanovení, ako aj z predmetu konania jasne vyplýva, že sťažovatelia mali v konaní postavenie samostatných spoločníkov podľa § 76 CSP. Vyplýva to z tej skutočnosti, že sťažovatelia samostatnými ručiteľskými vyhláseniami prevzali na seba záväzok uspokojiť žalobcu, ak svoj záväzok nesplní dlžník (žalovaný v 1. rade, pozn.), a žalobca bol oprávnený vybrať si, či si svoj nárok na plnenie uplatní len od jedného zo sťažovateľov alebo od oboch sťažovateľov. Záväzky sťažovateľov z ručiteľských vyhlásení nie sú ich spoločným záväzkom a každý zo sťažovateľov je síce voči žalobcovi solidárnym dlžníkom, ale len sám za seba a aj v súdnom konaní vystupuje samostatne. Samostatnosť procesného spoločenstva sťažovateľov potvrdil v konečnom dôsledku aj

krajský súd, keď zaviazal sťažovateľa v 1. rade na (samostatné) zaplatenie sumy 34 569,50 € s príslušenstvom žalobcovi. Každý zo sťažovateľov bol oprávnený proti žalobcovi vzniesť samostatné námietky [napr. použiť na započítanie nielen pohľadávky dlžníka, ale aj svoje vlastné pohľadávky (§ 306 ods. 2 Obchodného zákonníka)], z čoho vyplýva možnosť rozdielnej procesnej obrany u sťažovateľov. Každý zo sťažovateľov bol oprávnený v konaní robiť samostatné procesné úkony, ako aj samostatne uplatniť opravné prostriedky bez toho, aby sa ich účinky vzťahovali aj na druhého sťažovateľa. Okresný súd mohol nárok žalobcu prerokovať a rozhodnúť samostatne proti obom sťažovateľom.

41. K otázke charakteru spoločenstva medzi solidárne zviazanými dlžníkmi sa opakovane vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podľa ktorého žalovaní solidárni dlžníci sú zásadne samostatnými, a nie nerozlučnými spoločníkmi v konaní. Právny základ záväzku každého z nich a prípadné námietky proti nemu môžu byť u každého spoločníka posúdené nezávisle. Samotná povaha solidarity sa vyznačuje mnohosťou právnych vzťahov spätých iba totožnosťou plnenia či predmetu plnenia. Solidárny záväzok sa ale nemusí vyznačovať totožným obsahom, rôznosť práv a povinností k tomu istému plneniu je tu prípustná. Ak teda ide o samostatné záväzky, ktoré nemusia byť ani obsahovo totožné, potom už táto skutočnosť vylučuje, že by mohlo ísť medzi solidárnymi dlžníkmi o také spoločné práva, aby sa rozhodnutie muselo vzťahovať na všetkých. Rozhodnutie sa nemusí vzťahovať na všetkých žalovaných solidárnych dlžníkov a o nerozlučné spoločenstvo nepôjde tiež preto, že veriteľ si môže zvoliť, či bude o celé plnenie žalovať všetkých alebo len niektorých spoludlžníkov. Z hmotného práva, podľa ktorého je len na úvahe veriteľa, či bude celé plnenie alebo jeho časť žiadať len od niektorého alebo od všetkých solidárnych dlžníkov, totiž vyplýva, že pasívne vecne legitimovaný je ktorýkoľvek solidárny dlžník sám osebe. Už z toho, že o založení procesného spoločenstva medzi solidárnymi dlžníkmi rozhoduje iba vôľa veriteľa (pôjde o tzv. dobrovoľné spoločenstvo), vyplýva záver o samostatnosti spoločníkov. Okrem toho, aj keby boli žalovaní všetci solidárni dlžníci, nemusí sa rozhodnutie vzťahovať na všetkých, lebo každému z nich prislúchajú jeho (resp. aj jeho) osobné námietky, ktoré budú

posudzované iba vo vzťahu k nemu samému. Výsledok sporu tak môže vyznieť inak pre solidárneho dlžníka, ktorý vzniesol námietku premlčania svojho dlhu, než pre jeho spoludlžníka, ktorý tak neurobil. Rôznosť rozhodnutia môže byť dôsledkom aj napr. odpustenia dlhu voči jednému zo spoludlžníkov, ktoré nemá vplyv na povinnosť ostatných alebo nemožnosťou plnenia na strane jedného z nich, pričom aj splatnosť záväzkov jednotlivých solidárnych dlžníkov nemusí byť totožná a záväzok každého z nich sa premlčí zvlášť (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 203/2005, sp. zn. 6 Cdo 544/2015).

42. Ústavný súd preto uvádza, že okresný súd nesprávne posúdil postavenie sťažovateľov ako procesných nerozlučných spoločníkov, keď nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie sťažovateľom v 1. rade malo podľa okresného súdu za následok zastavenie dovolacieho konania aj vo vzťahu k sťažovateľovi v 2. rade, ktorý si poplatkovú povinnosť splnil.

43. V predmetnom konaní okresný súd pochybil už tým, že poplatkovú povinnosť vo vzťahu k sťažovateľovi v 2. rade formuloval vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku ako spoločnú a nerozdielnu (bod 6 nálezu). Keďže sťažovatelia nie sú nerozlučnými spoločníkmi, nie je v ich prípade možné postupovať podľa § 2 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch a každý zo sťažovateľov je povinný zaplatiť súdny poplatok v prípade podania dovolania samostatne. Analogicky je možné poukázať na poznámku položky 1 odseku 3 sadzobníka zákona o súdnych poplatkoch štvrtú vetu, podľa ktorej ak je odvolateľov na strane žalobcu, navrhovateľa, žalovaného alebo odporcu viac, platia súdny poplatok v závislosti od povahy ich procesného spoločenstva tak, že v prípade samostatného procesného spoločenstva (§ 72 CSP) platia súdny poplatok samostatne podľa predmetu svojho odvolania a v prípade nerozlučného procesného spoločenstva (§ 72 CSP) spoločne a nerozdielne.

44. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté uznesenie okresného súdu je arbitrálne, pretože okresný súd nesprávne posúdil postavenie sťažovateľov ako procesných

nerozlučných spoločníkov, v dôsledku čoho z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie sťažovateľom v 1. rade zastavil dovolacie konanie aj vo vzťahu k sťažovateľovi v 2. rade, ktorý si poplatkovú povinnosť splnil.

45. Ústavný súd na podklade identifikovaných nedostatkov prijal záver, podľa ktorého okresný súd napadnutým uznesením nenaplnil požiadavky plynúce zo základného práva sťažovateľa v 2. rade na súdnu ochranu ani z jeho práva na spravodlivé súdne konanie, keď zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania, napriek tomu, že neboli splnené zákonné podmienky na jej zamietnutie, čím odňal sťažovateľovi v 2. rade právo na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.

46. Na základe uvedených záverov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa v 2. rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa v 1. rade

47. Pokiaľ ide o tú časť ústavnej sťažnosti, ktorá sa týka porušenia označených práv sťažovateľa v 1. rade, ústavný súd k tejto časti ústavnej sťažnosti uvádza, že sťažovateľ v 1. rade bol okresným súdom po tom, ako súd zistil nezaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie, vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku (dvoma výzvami z 19. novembra 2018), pričom bol upozornený aj na možnosť zastavenia konania. Okrem výzvy adresovanej obom sťažovateľom *na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie vo výške 460 €, ktorý mali zaplatiť spoločne a nerozdielne, bola sťažovateľovi v 1. rade adresovaná aj výzva, na základe ktorej mal samostatne zaplatiť súdny poplatok v celkovej výške 8 222 €, keďže predmetom poplatkového úkonu bola suma 34 569,50 €, t. j. suma, na ktorej zaplatenie bol zaviazaný len sťažovateľ v 1. rade, v časti ktorej podal sťažovateľ v 1. rade dovolanie, a zároveň suma 38 368,90 €, na ktorej zaplatenie bol*

sťažovateľ v 1. rade zaviazaný spoločne a nerozdielne so sťažovateľom v 2. rade. Sťažovateľ v 1. rade na výzvy okresného súdu nereagoval, čo malo za následok zastavenie konania. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľovi v 1. rade bol poskytnutý dostatočný priestor pre zaplatenie súdneho poplatku, bol upozornený na následky jeho nezaplatenia, a preto nevyhnutne nevníma zastavenie konania proti jeho osobe ako nespravodlivé. Nezaplatením súdneho poplatku za dovolanie ani len z časti, a to nielen za dovolanie proti výroku rozsudku krajského súdu, ktorý zaväzoval na solidárne plnenie sťažovateľov, ale ani proti výroku, ktorým bol sťažovateľ v 1. rade zaviazaný na plnenie povinnosti samostatne (bod 7 tohto nálezu), sťažovateľ v 1. rade dobrovoľne rezignoval na poskytnutie súdnej ochrany v podobe práva na prístup k súdu. Napokon samotný sťažovateľ v 1. rade v podanej ústavnej sťažnosti ani žiadne dôvody, pre ktoré súdny poplatok nezaplatil, neuviedol.

48. Základné právo na súdnu ochranu nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akým je aj zaplatenie súdneho poplatku podľa ustanovení príslušného zákona (napr. II. ÚS 309/06).

49. Keďže ústavný súd nezistil existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi označenými právami sťažovateľa v 1. rade a napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v 1. rade nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

50. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s ustanovením § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

51. Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa v 2. rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, bolo pre dovŕšenie ochrany porušených práv potrebné využiť aj právomoc podľa čl. 127 ods. 2

ústavy, resp. podľa § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, a preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

52. V ďalšom postupe je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Náhrada trov konania

53. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

54. Sťažovateľ v 2. rade si v ústavnej sťažnosti uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

55. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa v 2. rade, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Náhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € a za rok 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2019 v sume 9,80 € a za rok 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Výsledná suma, ktorú ústavný

súd priznal sťažovateľovi v 2. rade ako náhradu trov právneho zastúpenia, preto predstavovala sumu 640,66 € vrátane 20 % DPH.

56. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v 2. rade do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP (bod 3 výroku tohto nálezu).

57. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu